

Isak Dinesen

LLUNY
DE L'ÀFRICA

Traducció de l'anglès de Xavier Pàmies

El cercle *de VIENA*

LA PLANTACIÓ DE NGONG

Jo tenia una plantació a l'Àfrica, al peu de la serra de Ngong. L'equador travessa aquestes terres altes un centenar llarg de quilòmetres més al nord, i la plantació queda a una altitud de més de mil vuit-cents metres. Durant el dia et semblava que eres molt enlaire, a prop del sol, però els matins i els capvespres eren límpids i plàcids, i les nits eren fredes.

La posició geogràfica i l'altitud d'aquestes terres es combinaven per crear un paisatge que no tenia equivalent enlloc del món. No hi havia res que hi fos de més, ni sobreabundància de cap mena; era l'Àfrica filtrada a través d'aquells mil vuit-cents metres, com l'essència intensa i refinada de tot un continent. Els colors eren secs i recremats, igual que els colors de la terrissa. Els arbres tenien un fullatge d'una finor delicada, amb una disposició diferent de la que tenen els arbres a Europa; no creixia en forma de copa o de cúpula, sinó en estrats horitzontals, i aquesta estructura donava a aquells arbres alts i solitaris una semblança de palmeres, o un aire heroic i romàntic de vaixells amb tot l'aparell posat i les veles plegades, i una aparença estranya al perfil de les branques, com si tot el brancatge fimbres tènuement. Les velles acàcies, nues i retorçades, estaven escampades enmig de l'herbassar de les grans planes, i l'herba flairava igual que farigola i murta de Brabant; en alguns indrets la fragància era tan forta que ofenia l'olfacte. Totes les flors que hi trobaves, igual que les de les plantes i lianes del bosc, eren flors menudes com les flors dels serrats del sud d'Anglaterra; tan sols al comença-

ment de l'estació plujosa s'obrien enmig dels grans herbassars tot de gladiols robustos i grossos. Les vistes eren infinitament dilatades. Tot allò que veies transmetia grandesa i llibertat, i una noblesa incomparable.

El tret més rellevant del paisatge, i de la vida que hi vivies, era l'aire. A l'hora d'evocar qualsevol estada a les terres altes de l'Àfrica, et colpeix el sentiment d'haver passat una llarga temporada a l'aire lliure. Normalment el cel era amb prou feines d'un to blau pàl·lid o violat, ple de núvols imponents, ingràvids i canviants que s'hi encastellaven i hi lliscaven, però contenia una blavor puixant, i, a primer terme, tenyia les serres i el bosc d'un blau viu i intens. A migdia l'aire era una cosa viva que planava sobre la terra, com una flama ardent; guspirejava, tremolava i brillava com aigua corrent, reflectia i duplicava totes les coses, i creava grans miratges. En aquest ambient elevat respiraves bé, i t'amara ves d'alegria i de confiança en la vida. En aquestes terres altes et despertaves de bon matí i pensaves: Soc allà on em toca ser.

La serra de Ngong s'estén de nord a sud formant una carena allargada, coronada per quatre nobles pics que es retallen contra el cel com immòbils onades d'un blau més fosc. S'aixeca dos mil quatre-cents metres per sobre del nivell del mar, i, a la banda de llevant, sis-cents metres per sobre del territori que l'envolta; però a la banda de ponent el pendent és molt més pronunciat i abrupte, i la muntanya cau a pic sobre la gran vall del Rift.

A les terres altes el vent bufa constantment del nord-nord-est. És el mateix vent que, a les costes de l'Àfrica i d'Aràbia, anomenen monsó, el vent de llevant, que va ser el cavall predilecte del rei Salomó. Aquí dalt es percep tan sols com una resistència de l'aire, com si la terra s'inclinés endavant. El vent pica de cara

contra la serra de Ngong, de tal manera que la falda de la muntanya seria un lloc ideal per armar-hi un planador, que els corrents enlairarien per sobre de la carena. Els núvols, que viatjaven amb el vent, topaven contra el vessant de la muntanya i s'hi aferraven, o es quedaven sobre el cim i acabaven descarregant. Els que navegaven més alts i se salvaven dels esculls, es desfeien cap a la banda de ponent, damunt del desert ardent de la vall del Rift. Des de casa seguia moltes vegades amb els ulls l'avanç d'aquestes majestuoses desfilades, i m'admirava de veure com aquelles alteroses masses suspeses a l'aire, així que tramuntaven la serra, s'esvanien en la blavor del cel i desapareixien.

Vista des de la plantació, la serra canviava sovint d'aspecte al llarg del dia; algunes vegades semblava que fos molt a prop, i altres vegades molt lluny. Cap al tard, quan es començava a fer fosc, primer semblava, quan te la miraves, que tot al llarg de la silueta fosca de la muntanya es dibuixés una fina ratlla platejada; després, quan queia la nit, feia l'efecte que els quatre pics s'aplanessin i anivellessin, com si la muntanya s'estirés i s'allargassés.

Des de la serra de Ngong es té una vista única: cap al sud es distingeixen les vastes planes del gran territori de caça que s'estén fins al Kilimanjaro; cap a llevant i cap al nord, el terreny esclarissat dels estreps de la muntanya i el bosc de més enllà, i el terreny desigual de la reserva kikuiu, que arriba fins al mont Kenya, cent cinquanta quilòmetres enllà, un mosaic de petites parcel·les de blat de moro, rodals de bananers i herbassar, amb el fum blavós dels poblats disseminats, minúsculs aplecs de talperes punxegudes. I cap a ponent, molt ensota, queda el paisatge sec i lunar de les terres baixes de l'Àfrica. El desert terrós es veu irregularment sembrat dels petits senyals dels arbusts espinosos, i les rambles sinuoses apareixen flanquejades per torturades línies d'un verd fosc; és el brancatge de les imposants acàcies de bran-

ques esteses, amb espines com claus; hi creix el cactus, i és la llar de la girafa i el rinoceront.

El mateix paisatge de muntanya, quan t'hi endinses, és extraordinàriament vast, pintoresc i misteriós; hi alternen valls allargades, bosc baix, vessants luxuriants i cingleres. Molt amunt, sota un dels pics, hi ha un rodal de bambú i tot. Per la serra hi ha torrents i fonts; jo hi he acampat a la vora.

Quan jo hi era, el búfal, l'antílop i el rinoceront vivien a la serra de Ngong: els indígenes més vells recordaven els temps en què hi havia hagut elefants, i em va doldre molt que tota la serra de Ngong no fos inclosa a la reserva de caça. Tan sols una part molt petita ho era; la fita del pic meridional n'assenyalava el límit. Amb la prosperitat de la colònia i la transformació de Nairobi, la capital, en una gran ciutat, la serra de Ngong hauria pogut esdevenir un parc natural incomparable. Durant els últims anys que vaig passar a l'Àfrica, però, molts joves empresaris feien escapades a la muntanya el diumenge, amb les seves motocicletes, i disparaven a qualsevol cosa que es bellugués, i crec que la caça major deu haver fugit de la serra, travessant el bosc baix espinos i els pedregars, i se'n deu haver anat més cap al sud.

Tant a la carena mateix de la serra com ben bé al cim dels quatre pics feia de bon caminar; l'herba era curta com gespa, i la roca grisa aflorava de tant en tant entre l'herbei. Al llarg de la carena, enfilant-se als pics i davallant-ne, igual que unes suaus muntanyes russes, hi havia un corriol estret. Un matí, una vegada que havia acampat a la muntanya, vaig arribar-m'hi i vaig seguir el corriol, i vaig trobar-hi petjades i excrements recents d'un ramat d'antílops. Aquests animals grossos i pacífics devien haver estat a la carena quan sortia el sol, avançant en fila índia, i no m'imagino que hi haguessin pogut venir sinó per contemplar i prou, molt ensota, a banda i banda, tot el territori que s'estenia al seu voltant.

A la plantació hi cultivàvem cafè. El terreny, en realitat, era una mica massa alt perquè s'hi fes cafè, i costava fer-lo tirar endavant; no ens hi vam fer mai rics. Però una plantació de cafè és una cosa que s'apodera de tu i no et deixa anar, i sempre hi ha una cosa o altra per fer: normalment sempre vas endarrerit de feina.

Enmig d'un país agrest i accidentat, un tros de terra treballat i cultivat seguint un ordre fa molt goig. Temps més tard, quan vaig volar per l'Àfrica, i em vaig familiaritzar amb l'aspecte que tenien les meves terres des del cel, vaig quedar admirada de la meva plantació de cafè, que amb la seva verdor brillant destacava enmig del paisatge verd gris, i em vaig adonar de la intensitat amb què el pensament de l'ésser humà es deleix per les figures geomètriques. Totes les terres que envolten Nairobi, sobretot cap al nord, estan treballades igual, i hi viuen persones que no paren de pensar i de parlar sobre plantar, podar o collir cafè, i que quan es fiquen al llit donen voltes a les millores que faran als seus assecadors.